

Sygn. akt VII U 889/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 lutego 2017 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Anna Kozłowska-Czabańska
Protokolant:	sekr. sądowy Aneta Rapacka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 2 lutego 2017 r. w Warszawie

sprawy J. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

o rentę socjalną

na skutek odwołania J. D.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

z dnia 15 kwietnia 2015r., znak:(...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje J. D. prawo do renty socjalnej od dnia 1 maja 2015 roku do lutego 2018 roku,
2. stwierdza odpowiedzialność organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

UZASADNIENIE

Ubezpieczony J. D. w dniu 20 maja 2015 roku złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. z dnia 15 kwietnia 2015 roku, znak (...), którą organ rentowy odmówił mu prawa do renty socjalnej.

Wnioskodawca w odwołaniu zarzucił organowi rentowemu błędne ustalenie stanu faktycznego sprawy, tj. błędne przyjęcie, że nie jest osobą całkowicie niezdolną do pracy. Odwołujący wskazał, iż występujące u niego schorzenia w postaci dwubiegunowej zmienności nastroju, a także apatii i ograniczonej koncentracji uniemożliwiają mu świadczenie pracy nawet w domu. (odwołanie z dnia 20 maja 2015 roku, k. 2 - 8 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie z dnia 10 czerwca 2015 roku wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c..

W uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie organ rentowy podniósł, że w dniu 22 grudnia 2014 roku ubezpieczony złożył wniosek o ustalenie prawa do renty socjalnej i w związku z tym, w toku postępowania, skierowana została na badanie Komisji Lekarskiej ZUS, która orzeczeniem z dnia 7 kwietnia 2015 roku uznała, że ubezpieczony nie

jest całkowicie niezdolny do pracy. W konsekwencji organ rentowy decyzją z dnia 15 kwietnia 2015 roku odmówił przyznania ubezpieczonemu świadczenia w postaci renty socjalnej albowiem, w ocenie organu rentowego nie spełnił on dyspozycji art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 roku o rencie socjalnej. (odpowiedź na odwołanie z dnia 10 czerwca 2015 roku, k. 27 – 27v a.s.)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony J. D. w dniu 22 grudnia 2014 roku złożył wniosek o ustalenie prawa do renty socjalnej. (wniosek o rentę socjalną, k. 1 – 7 a.r.)

Spowodowało to zainicjowanie postępowania administracyjnego przed organem rentowym, w toku którego ubezpieczony została skierowany na badanie do Lekarza Orzecznika ZUS, który po jego przeprowadzeniu wydał w dniu 11 lutego 2015 roku orzeczenie stwierdzające, że ubezpieczony jest całkowicie niezdolny do pracy do dnia 28 lutego 2018 roku. Lekarz Orzecznik ZUS określił datę powstania niezdolności do pracy na sierpień 1999 roku. Lekarz Orzecznik ZUS wskazał, iż całkowita niezdolność do pracy pozostaje w związku z naruszeniem sprawności organizmu powstałym przed ukończeniem 18 roku życia lub w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej – przed ukończeniem 25 roku życia lub w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej. Lekarz Orzecznik ZUS swoje orzeczenie oparł również na opinii konsultanta psychologa z dnia 29 stycznia 2015 roku (orzeczenie Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 11 lutego 2015 roku, k. 37 – 38 a.r., opinia lekarza konsultanta, k. nienumerowana d.l.).

Decyzją z dnia 25 lutego 2015 roku organ rentowy przyznał odwołującemu rentę socjalną od 1 grudnia 2014 roku do 28 lutego 2018 roku. Na podstawie powyższego pisma odwołującemu zaczęto wypłacać rentę socjalną. Ostatecznie organ rentowy wskazał, iż powyższy dokument nie stanowił decyzji w rozumieniu art. 104 § 2 k.p.a., z uwagi m.in. na złożenie przez odwołującego sprzeciwu od orzeczenia Lekarza Orzecznika ZUS. W dniu 1 maja 2015 roku została wstrzymana odwołującemu wypłata świadczenia. (decyzja z dnia 25 lutego 2015 roku k. 39 a.r., protokół rozprawy z dnia 10 maja 2016 roku, k. 104 – 105 a.s.)

Ubezpieczony w dniu 10 marca 2015 roku złożył sprzeciw od orzeczenia Lekarza Orzecznika ZUS. Odwołujący wniósł o wydanie orzeczenia stwierdzającego niezdolność do pracy na stałe. (sprzeciw, k. nienumerowana d.l.)

W związku z powyższym sprawa została skierowana do Komisji Lekarskiej ZUS, która po ponownym przeprowadzeniu badania stanu zdrowia ubezpieczonego w dniu 7 kwietnia 2015 roku orzekła, że ubezpieczony nie jest całkowicie niezdolny do pracy (orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 7 kwietnia 2015 roku, k. 47 a.r.).

W oparciu o orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS organ rentowy wydał w dniu 15 kwietnia 2015 roku decyzję znak: (...) odmawiającą ubezpieczonemu prawa do świadczenia w postaci renty socjalnej. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że ubezpieczony nie spełnił przesłanki wynikającej z przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy o rencie socjalnej, warunkujących prawo do świadczenia, tj. ubezpieczony nie jest całkowicie niezdolny do pracy.

Od niekorzystnej decyzji organu rentowego J. D. złożył odwołanie inicjujące postępowanie sądowe w toku którego ustalono, że ubezpieczony w wieku 4 lat uległ wypadkowi komunikacyjnemu. W wyniku wypadku odwołujący doznał urazu wielonarządowego, wstrząsu mózgu z czasową utratą przytomności oraz pęknięcia śledziony która została usunięta. Po wypadku u odwołującego utrzymują się zaburzenia zachowania, okresy rozdrażnienia, pobudzenia i agresji na zmianę ze znacznie obniżonym nastrojem i groźbami samobójczymi. Odwołującemu cierpi również na częste zakażenia układu oddechowego, co powoduje częstą nieobecność w szkole. Odwołujący ma wykształcenie średnie, ukończył liceum ogólnokształcące i zdał egzamin maturalny. Od wypadku pozostaje pod opieką poradni immunologicznej oraz psychiatrycznej.

Postanowieniem z dnia 29 czerwca 2015 roku Sąd dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych specjalistów: psychiatry, immunologa celem ustalenia czy J. D. jest całkowicie niezdolny do pracy zarobkowej oraz czy jest to niezdolność trwała czy okresowa, a jeżeli okresowa to na jaki okres oraz czy naruszenie

sprawności organizmu powstało: a) przed ukończeniem 18 roku życia, b) w trakcie nauki w szkole wyższej przed ukończeniem 25 roku życia, c) w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej. (postanowienie z dnia 29 czerwca 2015 roku, k. 30 a.s.)

W ocenie biegłego psychiatry odwołujący cierpi na zaburzenia zachowania i emocji w przebiegu organicznego uszkodzenia ośrodka układu nerwowego, uszkodzenie płata czołowego (stan po urazie czaszkowo-mózgowym w 1999 roku). Zdaniem biegłego psychiatry nasilenie schorzeń psychicznych powoduje całkowitą niezdolność do pracy od sierpnia 1999 roku do dnia 28 lutego 2018 roku, bowiem stan psychiczny odwołującego uniemożliwia mu podjęcie pracy zawodowej. Biegły psychiatra podkreślił, iż odwołujący wymaga leczenia psychiatrycznego zarówno farmakologicznego jak i rehabilitacji psychiatrycznej najlepiej w ramach oddziału dziennego. W ocenie biegłego podjęcie odpowiedniego leczenia rokuje poprawę stanu psychicznego i funkcjonowania odwołującego. (opinia biegłego sądowego specjalisty psychiatry z dnia 24 sierpnia 2015 roku, k. 43 - 45 a.s., opinia uzupełniająca biegłego psychiatry z dnia 20 kwietnia 2016 roku, k. 86 – 87 a.s.).

Zgodnie z opinią biegłego immunologa Sąd Okręgowy ustalił, iż odwołujący ma trwale upośledzony układ odpornościowy. Upośledzenie odporności jest spowodowane usunięciem śledziony. Jednak w ocenie biegłego immunologa brak śledziony nie stanowi przeciwwskazania do świadczenia pracy zarobkowej pomimo zwiększonego ryzyka wystąpienia zakażeń. Biegły podkreślił, iż odwołujący wymaga dalszej opieki specjalistycznej w poradni immunologicznej dla dorosłych. Zdaniem biegłego fakt braku śledziony nie powoduje u odwołującego całkowitej niezdolności do pracy zarobkowej. (opinia biegłego sądowego specjalisty immunologa z dnia 18 stycznia 2016 roku, k. 64 - 66 a.s., opinia uzupełniająca biegłego immunologa z dnia 17 marca 2016 rok, k. 85 a.s.)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumentację ubezpieczeniową oraz dokumentację medyczną zawartą w aktach sądowych oraz aktach rentowych ubezpieczonego, a także w oparciu o dowód z opinii sporządzonych przez biegłych sądowych lekarzy specjalistów. Zgromadzony materiał dowodowy w postaci dokumentów oraz jego zgodność z rzeczywistym stanem rzeczy nie budziła zastrzeżeń, w związku z tym Sąd uznał dokumenty za pełnowartościowy materiał dowodowy. Sąd jako materiał kluczowy dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, uznał opinie powołanych biegłych sądowych specjalistów albowiem dowód ten pozwolił na dokładne określenie zakresu i stopnia dysfunkcji jakie występują w stanie zdrowia ubezpieczonego. Uzyskane w ten sposób wiadomości specjalne Sąd uwzględnił w całości, ponieważ opinie biegłych wydane zostały w oparciu o obiektywne wyniki badań ubezpieczonego, a powołani biegli lekarze sporządzający powyższe opinie są specjalistami w swoich dziedzinach, posiadającymi bogatą wiedzę medyczną i wieloletnie doświadczenie zawodowe.

Sąd zważył, że wprawdzie zarówno odwołujący jak i organ rentowy zgłosili zastrzeżenia co do opinii biegłego psychiatry to jednak, w ocenie Sądu podniesione zarzuty nie były uzasadnione. W ocenie Sądu opinia biegłego psychiatry (w tym także opinia uzupełniająca) dokładnie diagnozuje stan zdrowia ubezpieczonego oraz właściwie określa czas trwania niezdolności do pracy, a zgłoszone zastrzeżenia stanowią wyłącznie polemikę z wnioskami wynikającymi z opinii biegłego psychiatry. Ponadto opinia biegłego specjalisty psychiatry koresponduje z orzeczeniem Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 11 lutego 2015 roku oraz opinią konsultanta psychologa. Z powyższych względów, zastrzeżenia zgłoszone przez odwołującego oraz organ rentowy nie zasługiwały na uwzględnienie.

W ocenie Sądu, zgromadzony w sprawie materiał dowodowy był wystarczający do wydania orzeczenia.

Sąd zważył, do następuje:

Odwołanie J. D. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. z dnia 15 kwietnia 2015 roku, znak (...) jest uzasadnione i podlega uwzględnieniu.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 roku o rencie socjalnej (Dz.U. z 2013 r. poz. 982, dalej: u.r.s.), renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało:

- 1) przed ukończeniem 18. roku życia;
- 2) w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej – przed ukończeniem 25. roku życia;
- 3) w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

Osobie, która spełnia powyższe warunki przysługuje:

- 1) renta socjalna stała – jeśli całkowita niezdolność do pracy jest trwała;
- 2) renta socjalna okresowa – jeśli całkowita niezdolność do pracy jest okresowa. Renta socjalna okresowa przysługuje przez okres wskazany w decyzji jednostki organizacyjnej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

W myśl art. 5 u.r.s., ustalenia całkowitej niezdolności do pracy dokonuje lekarz orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2016 r. poz. 887; dalej: ustawa emerytalna) Sąd zważył przy tym, że niezdolność do pracy jest kategorią ubezpieczenia społecznego łączącą się z całkowitą lub częściową utratą zdolności do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu, bez rokowania jej odzyskania po przekwalifikowaniu (art. 12 ustawy emerytalnej). Przy ocenie stopnia i trwałości tej niezdolności oraz rokowania co do jej odzyskania uwzględnia się zarówno stopień naruszenia sprawności organizmu, jak i możliwość wykonywania pracy dotychczasowej lub podjęcia innej oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne ubezpieczonego (art. 13 ustawy emerytalnej) (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2004 roku, sygn. akt II UK 222/03, Legalis). Prawo do świadczenia w postaci renty socjalnej przysługuje zatem w wypadku wypełnienia przesłanek z art. 4 ust. 1 u.r.s., w szczególności, u osoby wnioskującej musi istnieć całkowita niezdolność do pracy, ustalana w trybie przepisów ustawy emerytalnej.

W niniejszej sprawie jedyną kwestią sporną było ustalenie, czy ubezpieczony jest całkowicie niezdolny do pracy, a także ewentualny okres trwania niezdolności.

Opierając się na opinii powołanych w sprawie biegłych, w tym przede wszystkim biegłego psychiatry Sąd zważył, że ubezpieczony z uwagi na aktualny stan zdrowia, wbrew twierdzeniom organu rentowego spełnia przesłanki z art. 4 ust. 1 u.r.s., wobec czego przysługuje mu prawo do świadczenia w postaci renty socjalnej.

Bezsprzecznie odwołujący cierpi na poważne schorzenia psychiatryczne, które uniemożliwiają mu świadczenie jakiegokolwiek pracy zarobkowej do 28 lutego 2018 roku. Z zebranego materiału dowodowego jednoznacznie wynika, iż bezpośredni wpływ na schorzenia psychiatryczne odwołującego miał wypadek komunikacyjny, któremu uległ w wieku 4 lat.

Ustalenie terminu, od jakiego Sąd uznał za zasadne przyznać ubezpieczonemu prawo do świadczenia, wynika z dyspozycji art. 15 u.r.s. w zw. z art. 133 ustawy emerytalnej, w myśl których to przepisów, w razie ponownego ustalenia przez organ rentowy prawa do świadczenia lub ich wysokości, przyznane lub podwyższone świadczenia wypłaca się poczynając od miesiąca, w którym powstało prawo do tych świadczeń lub do ich podwyższenia, jednak nie wcześniej niż: 1) od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy lub wydano decyzję z urzędu, z zastrzeżeniem art. 107a ust. 3 ustawy emerytalnej.

W związku z tym, że ubezpieczony w dniu 22 grudnia 2014 roku złożył wniosek o rentę socjalną uzasadniałoby to przyznanie prawa do świadczenia od 1 grudnia 2014 roku. Jednak Sąd miał na uwadze, iż organ rentowy wypłacał odwołującemu rentę socjalną do 30 kwietnia 2015 roku na podstawie decyzji z dnia 25 lutego 2015 roku. Odwołujący otrzymał zatem świadczenie za miesiące: grudzień, styczeń, luty, marzec i kwiecień 2015 roku. W ocenie Sądu Okręgowego brak jest podstaw do stwierdzenia, iż decyzja z dnia 25 lutego 2015 roku nie jest decyzją na podstawie przepisów art. 104 § 2 k.p.a. bowiem na jej podstawie wypłacane było odwołującemu świadczenie. Zatem uznać należy,

iż skoro odwołujący pobierał świadczenie do kwietnia 2015 roku, prawo do dalszego świadczenia przysługuje mu od 1 maja 2015 roku. W niniejszej sprawie Sąd wziął również pod uwagę, iż odwołujący bezspornie wymaga leczenia jednak stan jego zdrowia rokuje poprawę. Z tego też powodu zgodnie z opinią biegłego psychiatry świadczenie zostało przyznane okresowo do dnia 28 lutego 2018 roku.

Sąd odnosząc się natomiast do zarzutów odwołującego zgłoszonych co do opinii biegłego psychiatry, stwierdza że były one nieuzasadnione. Zdaniem Sądu odwołujący przedstawił subiektywne stanowisko co do opinii biegłego psychiatry. W ocenie Sądu odwołujący nie wykazał dostatecznie, iż w świetle zgromadzonego materiału dowodowego możliwa jest inna ocena okresu trwania niezdolności do pracy. W kontekście zarzutów zgłoszonych przez odwołującego Sąd uznał za celowe odwołanie się do stanowiska Sądu Najwyższego wyrażonego w wyroku z dnia 30 maja 2007 roku (sygn. akt IV CSK 41/07, LEX nr 346211), zgodnie z którym - okoliczność, że opinia biegłych nie ma treści odpowiadającej stronie (...) nie stanowi dostatecznego uzasadnienia dla przeprowadzenia dowodu z opinii dalszych biegłych. Potrzeba powołania innego biegłego powinna wynikać z okoliczności sprawy, a nie z samego niezadowolenia strony. W ocenie Sądu opinia powołanego biegłego psychiatry w sposób wszechstronny i nie budzący wątpliwości pozwoliła na ustalenie, że wnioskodawca jest aktualnie całkowicie niezdolny do pracy do 28 lutego 2017 roku.

Z tych właśnie przyczyn Sąd, na podstawie art. 477¹⁴§ 2 k.p.c., orzekł jak w pkt. I sentencji wyroku.

Zgodnie z art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

Powołanych przepisów nie można interpretować w oderwaniu od treści wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 września 2007 roku w sprawie P 11/07, który rozstrzygał o zgodności art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z Konstytucją. W uzasadnieniu powołanego wyroku Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że przez pojęcie "wyjaśnienie ostatniej niezbędnej okoliczności" z art. 118 ust. 1a należy rozumieć wyjaśnienie ostatniej okoliczności koniecznej do ustalenia samego istnienia prawa wnioskodawcy do świadczenia. Stąd też 30-dniowy termin na wydanie decyzji w sprawie świadczenia i jego wypłaty w razie, gdy prawo do świadczenia zostało ustalone przez sąd, powinien być liczony od dnia doręczenia wyroku sądu tylko wtedy, gdy ustalenie prawa do świadczenia dopiero w postępowaniu sądowym nie było następstwem okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność organ rentowy. W przeciwnym wypadku, gdy opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia było spowodowane okolicznościami, za które odpowiada organ rentowy, termin ten będzie liczony od dnia, w którym organ rentowy, gdyby działał prawidłowo, powinien był ustalić prawo do świadczenia. W wyroku z dnia 25 stycznia 2005 roku Sąd Najwyższy (sygn. akt I UK 159/04, OSNP 2005, Nr 19, poz. 308) przyjął, że wydanie przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej wypłaty świadczenia, w sytuacji gdy było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem, zwłaszcza gdy ubezpieczony wykazał wszystkie przesłanki świadczenia oznacza, że opóźnienie w spełnieniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność, choćby nie można było mu zarzucić niestaranności w wykładni i zastosowaniu prawa. W ocenie Sądu Okręgowego organ rentowy dysponował wyczerpującą dokumentacją medyczną odwołującego, w tym także opinią Lekarza Orzecznika ZUS i konsultanta psychologa, umożliwiającą wyjaśnienie ostatniej niezbędnej okoliczności do wydania decyzji przyznającej odwołującemu prawo do renty socjalnej.

Mając na uwadze powyższe Sąd orzekł jak w pkt. II sentencji wyroku.